

Marian Żurowski

"El derecho y el misterio de la Iglesia", Valentin Ramallo, Roma 1972 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 17/3-4, 302-303

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

a także — co jest bardzo cenne i pomaga w korzystaniu z całości tak obszernego dzieła — bardzo starannie opracowano indeksy. Pierwszy z nich to — indeks źródeł i dokumentów, drugi — indeks imienny autorów, trzeci indeks analityczny i wreszcie indeks generalny całości. Korzystanie więc z tego obszernego opracowania pomimo przebogatej problematyki jest bardzo udogodnione i łatwo można znaleźć poszukiwaną treść. Całość zatem należy ocenić bardzo pozytywnie i warto zaznaczyć, że jest to publikacja, która powinna się znaleźć nie tylko w bibliotekach zakładowych Wydziałów Prawa Kanonicznego, ale również przy wszystkich katedrach tego prawa, jak i w bibliotekach prywatnych poszczególnych profesorów.

Marian Żurowski

Valentín Ramallo S. J.: El derecho y el misterio de la Iglesia, Roma 1972, wyd. Università Gregoriana, s. XV, 473 (cena 8.000 Lirów).

Ze względu na istniejącą w obecnych czasach pewną tendencję antyjurystyczną w Kościele oraz na aktualne posoborowe przemiany i reformę prawa kanonicznego, autor zajmuje się problemem prawa oraz misterium Kościoła. Pierwszą racją skłaniającą go do tego jest w dużej mierze brak pewnych prac monograficznych dogłębnych i metodologicznie poprawnych, które by problem prawa w Kościele rozważały i równocześnie zachowały pełny charakter prawny i kościelny.

Drugą racją, która skłoniła autora do podjęcia tych badań, jest konieczność rozróżnienia między „cywilistycznym” pojęciem prawa opierającym się na innych założeniach. W Kościele nie może być mowy o tego rodzaju pozytywnym podejściu do prawa, jak to często ma miejsce w prawie państwowym. Inne bowiem założenia teoretyczne i podstawowe wchodzą tu w grę.

Trzecią rację stanowi mało uwzględniany przez wolenników antyjurystyki i praktycyzmu w Kościele fakt, że Kościół będąc instytucją zbawczą i sakramentalną jest organizmem żywym w historii ludzkiej. Dlatego trzeba dobrze rozróżniać elementy prawne, moralne i teologiczne. Nie można ich jednak postawić na tej samej płaszczyźnie, gdyż prawo w Kościele musi mieć odpowiedni fundament teologiczny, przez co nie przestaje być jednak prawem. Autor zamierza dać przyczynek do konkretyzacji metody specyficznej dla prawa kanonicznego i przez to do teorii generalnej prawa w Kościele. O tych racjach wspomina on we wprowadzeniu do dzieła.

W pierwszym rozdziale stara się wyjaśnić, co rozumie przez misterium Kościoła, które jego zdaniem jest określeniem analogicznym.

W drugim rozpatruje zagadnienie prawa kanonicznego jako prawa, w trzecim zaś jako prawa kościelnego. Następnie zajmuje się stosunkiem prawa do sakramentu, a później do charyzmatu.

Jak już było powyżej zaznaczone, autor słusznie stwierdza, że prawo kościelne musi mieć podstawę teologiczną. Na stronie 124 mówi, że funkcja pozytywna prawa nie może się ograniczyć do ochrony wyłącznie negatywnej subiektywnych uprawnień osób w Kościele.

Zaraz w następnym podrozdziale wyjaśnia swoją koncepcję, że celem prawa kanonicznego jest zapobieganie grzechom. Niewątpliwie prawo kanoniczne, tak samo jak cały Kościół, zmierza do celu zbawczego, jednakże autor nie uwzględnia w sposób wystarczający, przynajmniej w tym kontekście, aspektu społecznego i funkcji organizacyjnej Kościoła. Nie można w danym wypadku wchodzić na teren teologii moralnej, czy innych dziedzin teologii pastoralnej. Prawo kanoniczne powinno zachować swoją własną funkcję organizacyjną i koordynacyjną życia społecznego tej specyficznej wspólnoty, którą jest Kościół. Relacje indywidualne są tylko częścią całej struktury, jaką prawo kanoniczne ma za swój przedmiot.

Dlatego też wychodząc z założeń potrzeby fundamentu teologicznego i uwzględnienia podstawy sakramentalnej w życiu Kościoła nie można z prawa kanonicznego uczynić dziedziny wiedzy teologicznej.

Obszerna ta praca, chociaż niewątpliwie ma dużo spostrzeżeń trafnych, jednakże zyskałaby na wartości przez głębsze uwzględnienie aspektu społecznego obok niezbędnych aspektów teologiczno-eklezjologicznych. Kościół bowiem, chociaż posiada specyficzną naturę i strukturę, ma też właściwe sobie relacje społeczne, którym trzeba przyznać należne miejsce.

Marian Żurowski

Luigi Bressan: Il canone tridentino sul divorzio per adulterio e l'interpretazione degli autori, Roma 1973, wyd. Università Gregoriana, s. XXVII, 366 (cena: 7.500 Lirów).

We współczesnym zainteresowaniu problemami małżeństwa, w szczególności jego nierozzerwalnością, autor podjął się szczegółowej analizy problemu znaczenia doktrynalnego i historii interpretacji siódmego kanonu sesji XXIV Soboru Trydenckiego. Jest to kanon rozważający sprawę rozwiązania małżeństwa z powodu niewierności małżeńskiej. Niewątpliwie tekst jego jest sformułowany w sposób na pierwszy rzut oka trudny. Posiada jednak bardzo bogatą literaturę, która reprezentuje różne opinie. Jedni starają się udowodnić wniosek przemawiający za nierozzerwalnością małżeństwa, drudzy przeciwnie, kwestionują wartość